

Cuprins

Capitolul I

Geriatric, gerontologie și gerontostomatologie	11
I.1 Introducere în geriatric și gerontologie.....	11
I.2 Terminologie.....	11
I.3 Definiție	13
I.4 Implicațiile creșterii populației vârstnice și asistența medicală.....	14
I.4.1 Demografia procesului de îmbătrânire.....	14
I.4.2 Efectele îmbătrânirii populației asupra sănătății	15
I.4.3 Cosiderații internaționale	15

Capitolul II

Considerente demografice în geriatric	17
II.1 Considerații clinice privind îmbătrânirea	17
II.2 Durata medie de viață	19
II.3 Speranța de viață (SV).....	20
II.4 Caracteristicile generice ale îmbătrânirii	22
II.5 Pluripatologia	25
II.6 Invalitate și dependență funcțională	26
II.7 Scăderea capacității de adaptare și de recuperare.....	26
II.8 Modificări în farmacocinetica și farmacodinamica medicamentelor	26
II.9 Tipologia pacienților vârstnici: sănătoși, bolnavi, fragili și geriatrici.....	26
II.10 Clasificări ale persoanelor vârstnice.....	28
II.11 Clasificările Organizației Mondiale a Sănătății.....	30
II.12 Clasificarea funcțională a persoanelor în vârstă	31
II.13 Conceptul de evaluare geriatrică integrală	32
II.14 Caracteristici ale pacienților care aparțin unor grupuri de risc sau grupuri fragile	33
II.15 Cauzele îmbătrânirii	34
II.15.1 Factorii intrinseci	34
II.15.2 Factori extrinseci.....	34
II.15.3. Ipoteze privind procesul de îmbătrânire.....	34
II.16 Procesul de îmbătrânire al organismului uman	38
II.16.1 Modificările morfologice și fiziologice ale vârstnicilor	39
II.16.2 Parametri funcționali ai cavității orale în fiziologia umană în contextul îmbătrânirii organismului	40
II.17. Statusul mental și examinarea neurologică a vârstnicilor	43
II.18 Îmbătrânirea la nivelul sistemului stomatognat.....	46
II.18.1 Morfologia secundară a componentei osoase	46
II.18.2 Morfologia secundară a musculaturii oro-faciale	51
II.18.3 Modificări la nivelul articulației temporo-mandibulare	51

II.18.4	Modificări anatomo-funcționale ale glandelor și secreției salivare	51
II.18.5	Modificări ale pielii și ale mucoaselor bucale	51
II.18.6	Modificări ale țesuturilor dentare	52
II.18.7	Modificări ale țesuturilor parodontale	52
II.19	Istoricul clinic la pacienții de vârstă înaintată din evaluarea geriatrică integrală.....	52
II.19.1	Evaluarea clinică.....	52
II.19.2	Evaluarea funcțională	54
II.20	Patologia cea mai frecvent întâlnită la pacientul geriatric. Implicații în medicina dentară	54
II. 20.1	Implicații în medicina dentară ale modificărilor morfofuncționale la pacientul geriatric	55
Capitolul III		
Gerontologia ca disciplină în Medicina Dentară		60
III.1	Stomatologia geriatrică: Considerații generale	61
Capitolul IV		
Sănătatea orală și starea de sănătate generală a pacientului vârstnic.....		73
IV.1	Eficiența în promovarea sănătății orale la pacienții vârstnici	73
IV.2	Țesuturile orale-considerații specifice persoanelor vârstnice	73
IV.3	Considerații generale privind afecțiunile orale la pacienții vârstnici (seniori).....	77
IV.3.1	Țesuturile orale – Considerații specifice persoanelor vârstnice	82
IV.4	Interdependența între sănătatea orală și afecțiunile generale.....	85
IV.5	Sănătatea orală la pacientul vârstnic	88
IV.5.1	Examinarea și îngrijirea pacientului geriatric.....	89
IV.5.2	Evaluarea sănătății orale	93
IV.5.3	Modificări orale legate de îmbătrânire	93
IV.5.4	Programe de promovare a sănătății orale	98
IV.5.5	Revizuirea eficienței activităților de promovare a sănătății orale la vârstnici	98
IV.5.6	Sănătatea orală și starea generală de bine	99
IV.5.7	Evaluarea sănătății orale la pacienții seniori dependenți de asistență specializată	100
IV.5.8	Sănătatea orală a locuitorilor instituțiilor de îngrijire pe termen lung.....	102
IV.5.9	Relația dintre patologia generală și patologia orală.....	102
IV.5.10	Riscurile și beneficiile dinților naturali la pacienții dependenți de îngrijire.....	103
IV.5.11	Diabetul și patologia orală la pacienții seniori	105
IV.5.12	Îngrijirea orală a pacienților vârstnici	114
IV.5.13	Efectul îmbătrânirii asupra țesuturilor orale.....	115
IV.6	Sănătatea orală și generală la vârstnici	115
IV.7	Factori de risc asociați bolilor orale la vârstnici	116
IV.8	Afecțiuni orale frecvente la pacienții geriatrici	116
IV.9	Considerații privind îngrijirea stomatologică a pacienților geriatrici.....	116
IV.9.1	Considerații protetice în gerontostomatologie.....	120
IV.10	Provocări în menținerea și îmbunătățirea sănătății orale a vârstnicului	120
IV.11	Îngrijirea orală în comunitate.....	125
IV.12	Alimentația pacienților vârstnici.....	125
IV.13	Relația dintre îmbolnăvire și îmbătrânire	127
IV.14	Funcția motorie și suprafața limbii la vârstnici.....	128
IV.15	Disfuncțiile temporo-mandibulare (ATM) la pacienții în vârstă	129

IV.16 Cauzele pierderii dinților la pacienții vârstnici; caria dentară și boala parodontală în etiologia edentației la pacienții vârstnici.....	129
IV.17 Pacientul vârstnic edentat total și candidoza bucală.....	132
IV.17.1 Suprafața hidrofobă a <i>Candida albicans</i>	132
IV.17.2 Efectele preparărilor de amin-fluorină de staniu asupra levurilor orale la vârstnici	132
IV.18 Efectele educației privind igiena orală la purtătorii de proteze parțiale mobilizabile	133
IV.19 Sănătatea orală și pierderea în greutate la pacienții seniori	134
IV.20 Sănătatea orală și starea generală de sănătate în stadiul incipient de îmbătrânire	135
IV.20.1 Afecțiunile orale și nutriția	135
IV.20.2 Statusul oral și performanța fizică	136
IV.20.3 Capacitatea funcțională, nevoia de îngrijire pe termen lung, longevitatea și afecțiunile orale	137
IV.20.4 Concluzii raportate la sănătatea orală/generală	138
IV.21 Relația dintre masticație și funcțiile cognitive la vârstnici	138
IV.22 Reabilitarea orală pe implanturi a pacienților cu boala Parkinson	139

Capitolul V

Îmbătrânirea fiziologică generală la nivelul țesuturilor, organelor, aparatelor	142
V.1 Indicatorii procesului de îmbătrânire ce influențează vârsta biologică.....	142
V.2 Patologii asociate modificărilor involutive ale mucoasei orale	143
V.3 Modificări involutive ale țesuturilor	144
V.4 Modificările involutive la nivelul organelor vitale	147
V.5 Caracteristici ale patologiei generale a vârstnicului.....	149
V.5.1 Impactul dizabilităților motorii asupra sănătății orale în rândul pacienților în vârstă.....	152
V.6 Caracteristici ale involuției sistemului stomatognat.....	156
V.6.1 Modificări faciale.....	156
V.6.2 Modificări involutive ale mucoasei orale	158
V.6.3 Modificări linguale la vârstnic	159
V.6.4 Senescența oaselor maxilare.....	160
V.6.5 Modificări involutive ale articulației temporo-mandibulare.....	163
V.6.6 Modificarea relațiilor mandibulo-craniene	163
V.6.7 Modificări la nivelul mușchilor sistemului stomatognat	164
V.6.8 Modificări ale glandelor salivare	164
V.6.9 Modificări ale florei microbiene	165
V.6.10 Halitoza la pacienții vârstnici.....	165
V.6.11 Senescența organului odonto-parodontal.....	169
V.6.12 Modificări funcționale ale sistemului stomatognat în senescență	175

Capitolul VI

Patologia sistemului stomatognat la vârstnic	177
VI.1 Patologia pe elemente ale sistemului stomatognat.....	177
VI.1.1 Afecțiuni ale țesuturilor dure dentare	177
VI.2 Traumatologia dento-alveolară	179
VI.3 Boli ale pulpei dentare	181
VI.4 Bolile parodontale ale vârstnicului	181

VI.5 Disfuncții ocluzale și ale sistemului stomatognat	183
VI.6 Afecțiuni ale mucoasei orale și limbii	184
VI.7 Patologia oaselor maxilare la vârstnic	185
VI.7.1 Osteonecroza maxilarelor asociată terapiei cu bisfosfonați la pacienții vârstnici.....	186
VI.8 Patologia mușchilor sistemului stomatognat	192
VI.9 Patologia articulației temporo-mandibulare.....	192
VI.10 Patologia glandelor salivare	193
VI.11 Particularități ale tumorilor sistemului stomatognat	199
Capitolul VII	
Componente psiho-sociale ale îmbătrânirii	200
VII.1 Pacienții vârstnici – considerente psihologice și emoționale în timpul tratamentului stomatologic	200
VII.2 Pensionarea, alegere sau necesitate?	203
Capitolul VIII	
Evaluarea pacientului vârstnic	206
VIII.1 Evaluarea, managementul și luarea deciziilor legate de pacientul vârstnic	211
VIII.1.1 Responsabilitatea morală și profesională a medicului dentist în raport cu pacientul geriatric	214
VIII.2 Elemente de apreciere și interpretare a rezultatelor evaluării; definiția normalității la persoanele în vârstă	218
VIII.3 Managementul pacienților geriatrici alcoolici: identificarea și conduita stomatologică.....	218
VIII.4 Examenul obiectiv al pacientului	221
VIII.5 Diagnosticul în gerontostomatologie	228
VIII.6 Cum să obținem un „DA” din partea pacienților geriatrici care au nevoie de implanturi dentare.....	231
Capitolul IX	
Particularități ale tratamentului stomatologic la vârstnici	237
IX.1 Considerente privind starea de sănătate orală a vârstnicilor	242
IX.2 Tratamentul profilactic general – gerontoprofilaxia	242
IX.2.1 Măsurile de profilaxie generală a îmbătrânirii premature, accelerate:	243
IX.2.2 Îngrijirea dentară preventivă a seniorilor.....	243
IX.2.3 Componentele stomatologiei preventive.....	244
IX.3 Tratamentul stomatologic la vârstnic.....	247
IX.3.1 Particularități și dificultăți în educația sanitară a vârstnicului	247
IX.3.2 Tratamentul preventiv	248
IX.3.3. Caria la vârstnici.....	255
IX.3.4. Endodonția la pacienții în vârstă	259
IX.3.5. Tratamentul bolii parodontale la vârstnic.....	260
IX.3.6. Minima intervenție în stomatologia geriatrică; Strategii în abordarea acestor tehnici la pacienții vârstnici	263
IX. 3.7. Tratamentul protetic	266
IX.3.8. Managementul pacienților afectați de xerostomie	280
IX.3.9. Lezini ale mucoasei orale la pacienții purtători de proteze dentare.....	284
IX.3.10. Cunoștințele pacienților vârstnici despre implanturile dentare.....	285

<i>IX.3.11. Utilizarea implanturilor dentare pentru îmbunătățirea calității vieții pacienților edentați</i>	286
<i>IX.3.12. Interacțiunea medicamentelor și tratamentele dentare</i>	289

Capitolul X

Reabilitarea pacientului vârstnic edentat total maxilar prin supraprotezare pe implanturi	291
X.1 Introducere în protetica edentatului total	291
X.2 „Istoricul pierderii dinților”și apariția edentației totale.....	291
X.3 Atitudinea pacienților vârstnici asupra implanturilor dentare	292
X.4 Îngrijirea geriatrică a pacienților cu restaurări protetice: restructurări, necesități, cereri și provocări.....	293
<i>X.4.1. Etapizarea planului de tratament în restaurarea protetiă</i>	295
<i>X.4.2. Pierderea țesuturilor periodontale la un dinte indemn de carie</i>	297
<i>X.4.3. Reabilitarea estetică a persoanelor în vârstă</i>	298
X.5 Elemente de anatomie cu implicații în protezarea pe implantate a maxilarului superior edentat total la pacientul vârstnic	299
X.6 Etapele suraprotezării pe implantate a pacientului vârstnic edentat total	300
<i>X.6.1 Indicații privind inserția implantelor în cazul edentației totale la pacientul vârstnic</i>	300
<i>X.6.2 Planul de tratament în edentația totală maxilară</i>	300
<i>X.6.3 Pregătirea pacienților vârstnici comparativ cu pacienții adulți</i>	301
<i>X.6.4 Examinarea și diagnosticul pacientului vârstnic</i>	302
X.7 Pacientul vârstnic edentat total și oferta osoasă	303
<i>X.7.1 Morfologia crestelor edentate total la maxilar</i>	303
<i>X.7.2 Evaluarea ofertei osoase după gradul de atrofi e a crestei alveolare edentate</i>	303
<i>X.7.3 Densitatea osoasă</i>	304
<i>X.7.4 Metode de investigare clinice și paraclinice ale ofertei osoase maxilare la pacientul vârstnic</i>	305
<i>X.7.5 Osul disponibil în tratamentul implanto-protetic în edentația totală maxilară la pacientul vârstnic</i>	306
<i>X.7.6 Osteonecroza oaselor maxilare asociată tratamentului cu bisfosfonați ca factor de risc în protezarea edentației totale</i>	307
X.8 Variante terapeutice de tratament și reabilitarea orală a pacientului vârstnic edentat total	312
<i>X.8.1 Tratamentul clasic pentru pacientul vârstnic</i>	313
<i>X.8.2 Restaurarea prin supraprotezare</i>	313
<i>X.8.3 Conceptul ”All-on-4” în reabilitarea implantară a arcadei</i>	316
<i>X.8.4 Tratamentul edentației totale prin punți totale pe implanturi</i>	321
X.9 Cazuri clinice de reabilitare a edentatului total vârstnic	325

Capitolul XI

Reabilitarea pacientului vârstnic edentat total mandibular – supraprotezare pe implanturi	342
XI.1 Introducere în terapia implanto-protetică.....	342
XI.2 Anatomia osului mandibular, cu implicații în implantologia orală, la pacientul vârstnic.....	342
<i>XI.2.1 Osul mandibular</i>	343
<i>XI.2.2 Corpul mandibulei</i>	343
<i>XI.2.3 Ramurile ascendente</i>	344
XI.3 Morfologia crestelor alveolare edentate.....	345

XI.4 Metode de investigare clinică și paraclinică a ofertei osoase mandibulare	346
<i>XI.4.1 Examenul clinic</i>	346
<i>XI.4.2 Osul disponibil pentru tratamentul implanto-protetic în edentația totală mandibulară la pacientul vârstnic</i>	346
<i>XI.4.3 Înălțimea osului disponibil</i>	348
<i>XI.4.4 Lățimea osului disponibil</i>	348
<i>XI.4.5 Angulația osoasă</i>	348
XI.5 Soluții de tratament a edentației totale mandibulare la pacientul vârstnic.....	349
<i>XI.5.1 Proteza mobilă clasică</i>	349
<i>XI.5.2 Restaurarea protetică prin supraprotezare</i>	349
<i>XI.5.3 Reabilitarea edentației totale a pacientului vârstnic prin restaurări fixe</i>	360
<i>XI.5.4 Respectarea principiilor ocluzologice</i>	363
XI.6 Rezultatul tratamentului protetic pe implant la adulții în vârstă.....	364
BIBLIOGRAFIE	368